

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 30 grudnia 2015 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił powództwo; D. R., K. W. przeciwko Sądowi Rejonowemu dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi o wynagrodzenie za pracę oraz nie obciążył powódek kosztami procesu.

Powyższe orzeczenie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

Powódka K. W. jest zatrudniona w Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi od listopada 1995 roku. Od grudnia 2012 roku na podstawie aktu nadania stopnia służbowego przez Prezesa Sądu Okręgowego w Łodzi świadczy pracę na stanowisku specjalisty kuratora sądowego.

W roku 2011 jej wynagrodzenie zasadnicze wyniosło 8.994,44 zł, w 2012 – 54.641,22 zł, w 2013 – 62.061,60 zł, w 2014 – 5.171,80 zł.

Powódka D. R. jest zatrudniona w Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi od dnia 1 lipca 2004 roku. Od dnia 12 maja 2005 roku na podstawie aktu nadania stopnia służbowego przez Prezesa Sądu Okręgowego w Łodzi świadczy pracę na stanowisku kuratora zawodowego.

W roku 2011 jej wynagrodzenie zasadnicze wyniosło 4.497,22 zł, w 2012 – 53.966,64 zł, w 2013 – 53.966,64 zł, w 2014 – 44.972,20 zł.

W oparciu o tak ustalony niesporny stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, iż powództwa dotyczące waloryzacji wynagrodzeń powódek w latach 2011-2014 podlegają oddaleniu.

Sąd podniósł, iż zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych (Dz.U.2014.1689) wynagrodzenie zasadnicze kuratorów zawodowych na równorzędnych stopniach służbowych jest równe i odpowiednie do rangi stopnia służbowego wielokrotności bazowej, której wysokość ustala jest w oparciu o ustawę budżetową. Art. 14 ust. 1b ustawy stanowi, iż kwota bazowa dla zawodowych kuratorów sądowych począwszy od 2004 r., jest waloryzowana corocznie średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń ustalonym na podstawie przepisów o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1999 roku o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 79, poz. 431, ze zm.) wynagrodzenia osób nieobjętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń waloryzowane są średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń. Z powyższych regulacji wynika, że wynagrodzenia pracowników kuratorów sądowych są waloryzowane średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń, który – stosownie do art. 9 ust. 1 pkt 3 u.k.w. – jest ustalany w ustawie budżetowej. Zdaniem Sądu, wskazana ustawa nie gwarantuje w sposób bezwarunkowy pracownikom sfery budżetowej stałego corocznego wzrostu ich wynagrodzeń w określonej wysokości. Przewiduje jedynie waloryzację wynagrodzeń średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń ustalonym corocznie, tj. okresowo, na podstawie prognoz budżetowych i corocznie ustalonego wskaźnika. Wysokość wynagrodzeń tej grupy społecznej determinowana jest i to bezpośrednio sytuacją budżetową Państwa. W związku z tym trzeba dopuścić występowanie ryzyka możliwości ograniczenia potencjalnego wzrostu wynagrodzeń, a to w przypadku niekorzystnego kształtowania się prognozowanych składników określających sytuację budżetową państwa. W tych uwarunkowaniach nie można mówić o pracowniczym prawie podmiotowym do automatycznej waloryzacji wynagrodzenia i co za tym idzie – o nabyciu takiego prawa przez pracowników państwowej sfery budżetowej. Nie istnieje tu nawet prawna ekspektatywa, a tym bardziej – ekspektatywa maksymalnie ukształtowana. Przepisy przewidujące waloryzację wynagrodzeń, aczkolwiek nieobojętne dla sytuacji majątkowej pracowników, nie tworzą bezpośrednio indywidualnych praw podmiotowych są – przede wszystkim – dyrektywami dla organów państwa, dotyczącymi gospodarowania funduszem płac sfery budżetowej.

Sąd zauważył, iż wynagrodzenia powódek mogą zostać zwaloryzowane jedynie w oparciu o wskaźnik ustalony w ustawie budżetowej. Zaznaczył też, iż waloryzacji nie można utożsamiać z podwyżką. Waloryzacja służy zachowaniu stałej wartości ekonomicznej przyznanych świadczeń pieniężnych, nie zaś podwyższaniu realnej wartości wynagrodzenia. W celu wydania w przedmiotowej sprawie właściwych rozstrzygnięć, Sąd powinien zastosować art. 13 ust 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2011 (Dz.U. Nr 29, poz. 150), art. 13 ust 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2012 (Dz. U. z 2012 r. poz. 273), art. 13 ust 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2013 (Dz.U. 2013 poz. 169) oraz art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej za rok 2014 (Dz.U. 2014 poz. 162), które przewidywały średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej - w wysokości 100% (postanowienie TK z dnia 11 lutego 2015 roku, sygn. akt. P 44/13, [http://trybunal.gov.pl/s/p- \(...\)](http://trybunal.gov.pl/s/p- (...))). Zgodnie z art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 26 listopada 2010 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej (Dz.U. Nr 238, poz. 1578 ze zm.) w 2011 r. wielkość wynagrodzeń nie może przekroczyć wielkości wynagrodzeń z 2010 r. w następujących jednostkach sektora finansów publicznych.

W związku z powyższym w ocenie Sądu roszczenie powódek nie znajduje uzasadnienia.

W latach 2011-2014 „średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń” ustalony został na poziomie 100%, przez co nie doszło do wzrostu wynagrodzeń kuratorów sądowych, o jakim mowa w wyżej przytoczonym art. 14 ust. 1b ustawy o kuratorach sądowych i o jakim mowa w ustawie o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz zmianie niektórych ustaw. Ustawa budżetowa, w świetle hierarchii aktów prawa powszechnie obowiązującego, jest aktem równorzędnym z ustawą o kuratorach sądowych i ustawą o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz zmianie niektórych ustaw. W konsekwencji powyższego dochodzi do sytuacji kolizji pomiędzy normami wynikającymi z wyżej wskazanych regulacji. Rozstrzygnięcie sprawy wymaga rozstrzygnięcia tej kolizji. Sąd podkreślił, iż ustawodawca w ustawach budżetowych na lata 2011-2014 nie wprowadził żadnych przepisów derogacyjnych uchylających przepisy dotychczasowe. Przepisy te mogą mieć różną postać. Mogą one wyraźnie i w sposób wyczerpujący wyliczać uchylone akty normatywne i przepisy prawne, które tracą moc obowiązującą z dniem wejścia w życie nowego aktu normatywnego. Nie zastosował także innych reguł derogacyjnych, które w sposób ogólny odnosiłyby się do utraty mocy obowiązującej określonych przepisów, stwierdzając na przykład, że z dniem wejścia w życie nowego aktu normatywnego tracą moc obowiązującą wszystkie przepisy dotychczasowe, dotyczące spraw unormowanych w akcie nowym. W okresie obowiązywania określonego aktu, w przypadku kolizji norm prawnych sąd orzekający na podstawie dwóch sprzecznych przepisów obowiązany jest zastosować klauzule derogacyjne stanowiące reguły, za pomocą których w razie stwierdzenia sprzeczności norm prawnych - rozstrzyga wątpliwości co do tego, która z norm powinna mieć zastosowanie w danej sprawie. Zgodnie z regułą chronologiczną (*lex posterior derogat legi priori*), która ma zastosowanie w niniejszej sprawie, akt normatywny później wydany uchyla akt wcześniejszy pod warunkiem, że akt późniejszy ma co najmniej taką samą moc prawną jak akt wcześniejszy. Ustanowienie wskaźnika wzrostu wynagrodzenia w ustawie budżetowej na poziomie 100% nie powoduje jego nieważności w świetle normy zawartej w art. 14 ust. 1b ustawy o kuratorach sądowych. Konsekwencją powyższego jest przyjęcie założenia, że wzrost wynagrodzeń kuratorów sądowych co do zasady następuje poprzez ustalenie wskaźnika na poziomie wyższym niż 100%, tym niemniej brak jest przepisu nakładającego na stronę pozwaną obowiązku kreowania ich wzrostu, odpowiadającego co najmniej wskaźnikowi inflacji. Dopuszczalna jest także sytuacja, kiedy to wzrost wynagrodzeń kuratorów sądowych nie nastąpi na skutek ustalenia w ustawie budżetowej wskaźnika wzrostu na poziomie 100% lub niższym. W tym zakresie działania ustawodawcy pozostają autonomiczne, a ich ocena nie podlega jurysdykcji Sądu orzekającego w niniejszej sprawie, a co najwyżej może podlegać jurysdykcji Trybunału Konstytucyjnego. Tak rozumiane przepisy powodują, że działania ustawodawcy pozwalają na dostosowanie poziomu wynagrodzeń pracowników sfery budżetowej w stosunku do aktualnej sytuacji gospodarczej kraju.

Sąd podniósł, iż postanowieniem z dnia 11 lutego 2015 r. w sprawie o sygn. akt P 44/13 Trybunał Konstytucyjny umorzył postępowanie w sprawie zbadania zgodności z Konstytucją powołanych wyżej przepisów art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej z 2011 r. i 44 ust. 1 ustawy o budżecie, jak i tożsamyh przepisów za kolejne lata. Wobec takiego rozstrzygnięcia domniemanie konstytucyjności tychże przepisów nie zostało obalone. Dopóki bowiem określony przepis nie zostanie uznany za niekonstytucyjny, istnieje domniemanie jego zgodności z Konstytucją.

Bezspornym było, że pracodawca wypłacał pracownikom wynagrodzenie po uwzględnieniu waloryzacji powołanych przepisów, wobec tego zdaniem Sądu nie może zatem ponosić finansowej odpowiedzialności za rozwiązania legislacyjne przyjęte przez ustawodawcę.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. nie obciążając powódek obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów procesu, uznając, iż w sprawie zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek w rozumieniu tego przepisu.

Apelację od powyższego orzeczenia w części oddalającej powództwo wniósł pełnomocnik powódki K. W..

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów postępowania poprzez błędną interpretację przez Sąd stanu prawnego wynikającego z przepisów Ustawy z dn.27.07.2001. o kuratorach sądowych w związku z Ustawą z dn.23.12.1999. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej w związku z Ustawą z dn.27.08.2009 o finansach publicznych. Nadto Sąd znaniem apelującego nie odniósł się w żaden sposób do argumentacji strony powodowej, przedstawionej zarówno w pozwie jak i na rozprawie.

Wskazując na powyższe, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie roszczenia powoda w pełnej wysokości, t.j. w kwocie 23.871,54zł.

W odpowiedzi na powyższe pełnomocnik strony pozwanej wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od powódki na rzecz strony pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd pierwszej instancji wydał trafne orzeczenie, znajdujące uzasadnienie w całości kształcie okoliczności faktycznych sprawy oraz treści obowiązujących przepisów prawa.

Sąd Okręgowy zgadza się z oceną Sądu I instancji, iż nie ma uzasadnionych podstaw do dokonania jakiejkolwiek waloryzacji sądowej wynagrodzenia powódki za lata 2011 – 2014 r.

Jeszcze raz ponieść należy, iż powódka jako kurator zawodowy podlega przepisom ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych (Dz.U.2014.1689). Zgodnie z jej art. 14 co niesporne wynagrodzenie zasadnicze kuratorów zawodowych na równorzędnych stopniach służbowych jest równe i odpowiednie do rangi stopnia służbowego wielokrotności bazowej, której wysokość ustala jest w oparciu o ustawę budżetową. Z kolei art. 14 ust. 1b ustawy stanowi, iż kwota bazowa dla zawodowych kuratorów sądowych począwszy od 2004 r., jest waloryzowana corocznie średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń ustalonym **na podstawie przepisów o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej.**

W ocenie Sądu Okręgowego nieistotnym jest przy tym, iż art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1999 roku o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych innych ustaw (tekst jednolity Dz. U. nr 79 z 2011 roku poz. 413 z późn. zm.) stanowi, iż przepisów ustawy nie stosuje się do: pracowników zatrudnionych w urzędach organów władzy publicznej, kontroli, ochrony prawa oraz sądach i trybunałach, wymienionych w art. 139 ust. 2 ustawy o finansach publicznych, z wyjątkiem pracowników, o których mowa w art. 5 pkt 1 lit. b i c; (Wspomniany art. 139 ust. 2 ustawy o finansach publicznych wskazuje, iż Minister Finansów włącza do projektu ustawy budżetowej dochody i wydatki Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Trybunału Konstytucyjnego, Najwyższej Izby Kontroli, Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego wraz z wojewódzkimi sądami administracyjnymi, Krajowej Rady Sądownictwa, sądownictwa powszechnego, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Krajowego Biura Wyborczego i Państwowej Inspekcji Pracy).

Zawarcie takiego wyłączenia nie oznacza bowiem, iż określone zasady wynagradzania określone w ustawie o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej do pracowników Sądów powszechnych w tym kuratorów sądowych nie mogą mieć w ogóle zastosowania. Przepisy ustawy o kuratorach sądowych bezpośrednio w zakresie corocznej waloryzacji kwoty bazowej średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń nakazują wprost stosowanie przepisów ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej. Uznać zatem należy, iż wyłączenie zawarte w art. 3 ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej nie ma charakteru pełnego i abstrakcyjnego. (por. Komentarz do art.14 ustawy o kuratorach sądowych w „Ustawa o kuratorach sądowych. Komentarz” Autorzy: Jedynek T., S. K. Wydanie: II Opublikowano: L. N., 2014).

Wbrew zapatrywaniom apelacji brak więc podstaw do uznania, iż średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń określony w ustawie o kształtowaniu wynagrodzeń nie ma do kuratorów zawodowych zastosowania.

Wskazana ustawa w art. 4 ust. 2 stanowi, iż wynagrodzenia osób nieobjętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń – a zatem i kuratorów - waloryzowane są średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń. Art. 2 pkt 4 zawiera zaś definicję ustawową pojęcia średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń, który oznacza wzrost wynagrodzeń na dany rok budżetowy w stosunku do roku poprzedniego. Stosownie zaś do art. 9 ust. 1 pkt 3 u.k.w. – średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń jest ustalany w ustawie budżetowej. Tym samym wynagrodzenie powódki może zostać zwaloryzowane tylko i wyłącznie w oparciu o wskazany wskaźnik ustalony w ustawie budżetowej. Ustalony wskaźnik waloryzacji na lata 2011 – 2014 zgodnie z art. 13 ust 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2011 (Dz.U. Nr 29, poz. 150), art. 13 ust 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2012 (Dz. U. z 2012 r. poz. 273), art. 13 ust 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2013 (Dz.U. 2013 poz. 169) oraz art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej za rok 2014 (Dz.U. 2014 poz. 162), wyniósł 100,00%. W myśl art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 26 listopada 2010 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej (Dz.U. Nr 238, poz. 1578 ze zm.) w 2011 r. wielkość wynagrodzeń nie może przekroczyć wielkości wynagrodzeń z 2010 r. w następujących jednostkach sektora finansów publicznych. Tym samym nie doszło do wzrostu wynagrodzeń kuratorów sądowych a roszczenia powódki nie mogą zostać uwzględnione.

Bez wpływu na powyższą ocenę pozostaje okoliczność, iż w tym stanie rzeczy kolejne ustawy budżetowe, do których w art. 9 ust. 1 pkt 3 odsyła ustawa o kształtowaniu wynagrodzeń, de facto realnie nie powodują wzrostu wynagrodzeń na stanowisku kuratora. Odnosząc się do powyższego podnieść należy, iż w art. 14 ust. 1 b ustawa o kuratorach sądowych daje jedynie gwarancje corocznej waloryzacji średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń ustalonym na podstawie przepisów o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej nie zaś realnego wzrostu płac. Tym samym nie sposób mówić o sugerowanym w apelacji naruszeniu zasady praw nabytych i w konsekwencji konieczności zastosowania innego wskaźnika waloryzacji w szczególności zaś wskaźnika inflacji jako niwelującego negatywne skutki zmiany siły nabywczej pieniądza i gwarantującego zachowanie realnej wartości wynagrodzenia. Ponadto – co zostało już podniesione przez Sąd I instancji - postanowieniem z dnia 11 lutego 2015 r. w sprawie o sygn. akt P 44/13 Trybunał Konstytucyjny umorzył postępowanie w sprawie zbadania zgodności z Konstytucją powołanych wyżej przepisów art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej z 2011 r. i 44 ust. 1 ustawy o budżecie, jak i tożsamy przepisów za kolejne lata. Tym samym domniemanie konstytucyjności tychże przepisów nie zostało obalone. Wypłata wynagrodzeń waloryzowanych przy zastosowaniu wyłącznie powołanych przepisów nie może więc łączyć się dla pracodawcy z ujemnymi konsekwencjami.

W ocenie Sądu II instancji także okoliczność, iż wspomniana waloryzacja w ocenie powódki ma charakter pozorny i nie wiąże się dla kuratorów w praktyce choćby minimalnym wzrostem wynagrodzeń czym prowadzi do „omijania systemowej reguły waloryzacji” nie może wpłynąć na wynik rozstrzygnięcia. Skoro bowiem średnioroczne wskaźniki wzrostu wynagrodzeń pracowników nieobjętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń są corocznie przedmiotem negocjacji w ramach Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno - (...) (art. 7 ust. 1), a w konsekwencji wysokość wynagrodzeń kuratorów determinowana jest i to bezpośrednio sytuacją budżetową Państwa, autonomiczne działania ustawodawcy determinujące określone gwarancje w tym przedmiocie nie mogą być modyfikowane w drodze orzeczeń Sądów powszechnych, choćby de lege lata przemawiałyby za tym zasady sprawiedliwości społecznej.

Tylko Trybunał Konstytucyjny posiada jurysdykcje do podważenia legalności wprowadzenia takich rozwiązań legislacyjnych. Tymczasem – o czym już wspomniano – nie doszło do tego w stosunku do przepisów będących podstawą rozstrzygnięcia. Z tych też względów brak było podstaw do odmowy uznania ich mocy wiążącej i zmiany kwestionowanego wyroku.

Zaskarżone orzeczenie odpowiada zatem prawu.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 385 kpc oddalił apelację powódki jako bezzasadną.

O kosztach procesu za II instancję orzeczono na podstawie art. 102 kpc. Sąd Okręgowy podobnie jak Sąd I instancji uznał, iż w sprawie zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek w rozumieniu tego przepisu. Z uwagi na przedmiot sprawy, jak i obowiązującą regulację prawną powódka mogła być subiektywnie przekonana o słuszności swych racji. W tych okolicznościach, Sąd doszedł do przekonania, iż obciążenie jej kosztami procesu przeciwnika byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Z tych też względów orzeczono jak na wstępie.

J.L.